

Beylikten Cihan Devletine

Kazanım Ders Notu - 5

» İkinci Anadolu Beylikleri ve Osmanlı

Türkiye Selçuklu Devleti'nin Köseadağ Savaşı'nda Moğollara yenilmesi sonrasında Anadolu'da otorite boşluğu ortaya çıktı. İkinci Anadolu beylikleri bu otorite boşluğundan yararlanarak kendi beyliklerini kurdular.

Osmanoğulları	Söğüt (Bilecik), Domaniç (Kütahya)
Karesioğulları	Balıkesir, Çanakkale
Saruhanogulları	Manisa
Aydinoğulları	Aydın, İzmir
Menteşeoğulları	Muğla
Tekeoğulları	Antalya
Eşrefoğulları	Beyşehir (Konya)
Hamitoğulları	Isparta
Germiyanoğulları	Kütahya, Uşak
Candaroğulları	Kastamonu, Bolu
Pervaneoğulları	Sinop
Taceddinoğulları	Samsun
Eretna Devleti	Sivas
Karamanoğulları	Konya, Karaman
Ramazanoğulları	Adana
Dulkadiroğulları	Maraş

Köseadağ Savaşı'ndan sonra Anadolu'nun birçok yerinde beyliklerin kurulması Anadolu siyasi birliğinin bozulduğunun kanıtıdır.

Zamanla bu beyliklerden birisi olan Osmanoğulları, diğer tüm beylikleri hakimiyeti altına alacak, Anadolu'nun kontrolünü sağlayacak ve Anadolu Türk siyasi birliğini tekrar sağlayacaktır.

» Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu ve Kısa Sürede Büyümesi

13. yüzyılda Orta Asya'daki Moğol baskısından kaçan Ertuğrul Gazi ve Kayı boyu, Türkiye Selçuklu Devleti zamanında Anadolu'ya geldi. Bir süre Ankara yakınlarındaki Karacadağ bölgesine yerleştirildikten sonra uç beyliği olarak Bizans sınırında bulunan Söğüt ve Domaniç'e taşındılar. Ertuğrul Gazi'den sonra yerine geçen oğlu **Osman Bey, Türkiye Selçuklu Devleti'nin zayıflaması üzerine 1299 yılında bağımsızlığını ilan etti.**

Osmanlı Devleti'nin;

Bağlı olduğu boy : Kayı

Kurucusu : Osman Bey

Kuruluş yılı : 1299

Kurulduğu yer : Söğüt (Bilecik), Domaniç (Kütahya)

Osmanlı Devleti'nin Kısa Sürede Büyümesinin Nedenleri

- Kurulduğu yer ve coğrafi konumunun sağladığı avantaj
- Yönetimi altındaki milletlere hoşgörü ve adil davranması
- Bizans'ın güçsüz olması
- İskan politikası izleyerek fethettiği yerlere Türkmenleri yerleştirmesi
- Balkanlarda ve Avrupa'da güçlü bir devletin olmaması
- Kuruluş yıllarında yetenekli padişahların yetişmiş olması
- İlk yıllarda güçlü Türk beylikleriyle mücadele etmemesi
- Anadolu'da etkin bir güç olan Ahilerin desteğini alması

İskân Politikası: Yerleştirme politikası da denilen bu sistemde, Anadolu'da başıboş gezen ve Anadolu'daki yerleşik halka zarar veren göçebe Türkmenler, yeni fethedilen Rumeli'deki topraklara yerleştirilmiştir.

Bu sistem sayesinde;

- Türkmenler yerleşik hayata geçmiştir.
- Anadolu'daki huzur ortamı sağlanmıştır.
- Rumeli'deki yeni topraklarda Türk ve Müslüman nüfusu artmış ve bu bölgelerin Türkleşmesi hızlanmıştır.

Beylikten Cihan Devletine

Kazanım Ders Notu - 5

» Osman Bey Dönemi

- 1288'de Karacahisar'ı fethetti.
- 1299 yılında bağımsızlığı ilan ederek devleti kurdu.
- Bizans'tan İnegöl, Bilecik, Yarhisar ve Yenişehir'i aldı.
- Bilecik'i alıp başkent yaptı.
- İlk Osmanlı parasını bastırdı.
- 1302'de Bizans ile Osmanlı arasındaki ilk savaş olan Koyunhisar Savaşı'nı kazandı.

» Orhan Bey Dönemi

- Bursa'yı fethederek başkent yaptı.
- Bizans'ı Maltepe (Palekanon) Savaşı'nda yendi. İznik ve İzmit alındı.
- Karesioğulları Beyliği'ni aldı. Osmanlı Devleti ilk deniz kuvvetine sahip oldu.
- Bizans, Bulgar ve Sırplarca tehdit edilince Bizans'a yardım etti. Yardım karşılığında Gelibolu'daki Çimpe Kalesi'ni aldı. Böylece Osmanlı ilk defa Rumeli'ye geçmiş oldu.
- Yaya ve müsellemlerle ilk düzenli orduyu kurdu.
- İlk kez divan teşkilatını kurdu.
- İznik'te ilk medreseyi açtı.

» Toplumsal ve Ekonomik Yapı

Osmanlı'da toplum, yönetenler ve yönetilenler olmak üzere iki gruba ayrılmıştır.

Reaya: Osmanlı'da yönetici ve askerî sınıf dışında kalan kesime denilirdi. Kasaba ve şehirlerde oturan, ticaretle uğraşan tüccarlar, meslek sahibi olan esnaflar ile köylüler ve konargöçerler bu gruba dâhildi.

- Nüfusun büyük kısmı köylerde yaşamaktaydı. Köylüler daha çok tarımla uğraşmaktaydı.
- Konargöçerler daha çok hayvancılıkla uğraşırlardı.
- Tımar sistemi sayesinde üretim sürekli hâle getirilerek boş topraklar ekonomiye kazandırıldı.
- Ticaret yolları üzerindeki kervanlardan ve pazarlardan alınan vergiler de Osmanlı Devleti'nin önemli ekonomik gelirlerindendi.
- Osmanlı Devleti'nin büyük bir siyasi güç olmasında **Ahi teşkilatının** sağlamış olduğu sosyal ve ekonomik desteğin de katkısı büyüktür.
- Ahiler, toplumsal yardımlaşmanın yanı sıra esnaf ve zanaatkarların yetiştirilmesine ve şehir ticaretinin canlılığına katkı sağladılar.

» Osmanlı'da Askeri Yapı

- Orhan Bey zamanında yaya ve müsellemlerle ilk düzenli ordu kurulmuştur.
- Devşirme ve tımar sistemleri ile devletin asker ihtiyacı giderilmiştir.

Tımar Sistemi: Devlet kendisine ait olan boş arazileri, belli yararlılık gösteren kişilere "tımar" adı verilen dirlik toprağı verirdi. Tımar sahibi elde ettiği gelirin bir kısmı ile devlete asker yetiştirirdi. Tımarlı sipahiler denilen bu askerler savaş zamanı orduya katılırdı.

Devşirme Sistemi: Yeni fethedilen Hristiyan topraklardaki ailelerin küçük yaştaki erkek çocukları ailelerinin izniyle alınırdı. Çocuklar Anadolu'daki Müslüman Türk köylülere teslim edilirdi. Çocuklar bu ailelerin yanında İslamiyet'i ve Türklüğü öğrenirlerdi. Bu çocuklar daha sonra Acemioğlanlar Ocağı'na alınır-
dı. Güçlü olanlar Yeniçeri Ocağı'na gider ve asker olurdu. Zeki olanlar ise Enderun Mektebine gider ve devlet adamı olurdu.

» Divan Teşkilatı

Orhan Bey zamanında kuruldu. Devlet işlerinin görüşüldüğü meclistir. Divanda son karar padişaha ait olduğu için danışma meclisi özelliği taşır.

Divan üyeleri şunlardır;

Sadrazam: Padişahın mührünü taşıyan vekilidir. Padişah sefere katılmadığı zaman orduyu komuta ederdi.

Vezirler: Sadrazamın yardımcıları olup askerî ve siyasi işlerden sorumluydular.

Kazasker: Büyük davalara bakar, kadı ve müderrislerin atamalarını yapardı.

Defterdar: Devletin gelir ve giderlerinin hesaplanması işlerinden sorumluydu.

Nişancı: Divanda alınan karar ve diğer belgelere padişahın tuğrasını çekerdi.

Reisülküttap: Divana sonradan üye olup devletin dış işlerinden sorumludur.

Şeyhülislam: Divanda alınan kararların dine uygunluğuna karar verirdi.

Kaptan-ı Derya: Donanma komutanı olarak toplantılara katılırdı.

Beylikten Cihan Devletine

Kazanım Ders Notu - 5

» Kuruluş Dönemi'ndeki Diğer Padişahların Çalışmaları

I. Murad Dönemi

- 1363 yılında Edirne'yi fethederek başkent yaptı.
- Haçlılar ile yapılan ilk savaş olan Sırpsındığı Savaşı'nı kazandı.
- Germiyanogullarından çeyiz yoluyla Kütahya'yı, Hamitoğullarından parayla Isparta ve çevresini aldı.
- Devşirme sistemini ve Yeniçeri Ocağı'nı kurdu.
- İlk defa "sultan" unvanını kullandı.
- İlk defa tımar sistemini uyguladı.
- I. Kosova Savaşı'nda Haçlıları yendi (1389). Ancak savaş alanını gezerken bir Sırp askeri tarafından şehit edildi.

I. Beyazid Dönemi (Yıldırım)

- İstanbul'u kuşatan ilk Osmanlı padişahıdır.
- İstanbul'u kurtarmak için gelen Haçlıları Niğbolu Savaşı'nda yendi (1396).
- Anadolu'daki Türk beyliklerini alarak Türk siyasi birliğini büyük oranda sağladı.
- İstanbul'u ikinci kez kuşattı.
- İstanbul'u kuşatırken Bizans'a gelebilecek yardımları önlemek için Anadolu Hisarı'nı yaptırdı.
- Timur ile 1402 yılında yaptığı Ankara Savaşı'nı kaybetti ve esir düştü.
- Osmanlı Devleti'nde 11 yıl süren Fetret (Duraklama) Devri başladı.

I. Mehmed (Çelebi) Dönemi

- Babası Yıldırım Beyazid'in Ankara Savaşı'nda Timur'a yenilmesinden sonra kardeşleri arasında başlayan taht mücadelesinden başarıyla çıktı.
- Kardeşlerini yenerek Osmanlı Devleti'ndeki geçici duraklama dönemi olan Fetret Devri'ne son vererek devlette düzeni sağladı.
- Fetret Devri'ne son verdiği ve devleti muhtemel bir yıkılmadan kurtardığı için Osmanlı Devleti'nin ikinci kurucusu olarak da kabul edilir.
- Çelebi Mehmed döneminde Osmanlı tarihinin ilk deniz savaşı Venediklilerle yapıldı.
- Fetret Devri nedeniyle kaybedilen toprakların bir kısmını geri aldı.

II. Murad Dönemi

- Bizans'ın elinde olan İstanbul'u kuşattı fakat alamadı.
- Anadolu'da düzeni sağladıktan sonra Macarlarla 1444 yılında Edirne-Segedin Antlaşması'nı imzalayarak tahtı 12 yaşındaki oğlu II. Mehmed'e bıraktı.
- Avrupalı devletler anlaşmayı bozunca oğlu II. Mehmed'in ısrarı ile tekrar tahta geçti.
- 1444 yılında Varna Savaşı'nda Haçlı ordusunu bozguna uğrattı.
- 1448 II. Kosova Savaşı'nda intikam isteyen Haçlıları tekrar yendi. Bu savaş ile Avrupalıların Türkleri Balkanlardan çıkarma ümidi kalmadı.